

Аліна ОГАНІСЯН,
аспірантка 3 курсу спеціальності «Економіка»
Науковий керівник: **Ігор ВІНІЧЕНКО,**
д-р екон. н., проф., завідувач кафедри економіки,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
м. Дніпро

НЕОБХІДНІСТЬ БІЗНЕС-МОДЕЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

В умовах сьогодення розв'язання проблем функціонування агробізнесу України (кліматичні зміни, втрата ресурсного потенціалу внаслідок війни росії проти України, потреба розмінування деокупованих сільськогосподарських угідь, порушення логістичних ланцюгів та масштабна міграція населення) можливе лише за правильного вибору аграріями гнучкої та досить адаптивної бізнес-моделі чи модифікації існуючої з урахуванням зовнішніх змін. Правильно обрана бізнес-модель у поєднанні зі змінами у системі управління, організації виробництва та використання сучасних агротехнологій, таких як вирощування органічної продукції, сільськогосподарська автоматика, прецизійне землеробство, розвиток біотехнологій, впровадження енергоефективних та екологічно чистих способів виробництва, забезпечує ефективне управління потенціалом агробізнесу та дає змогу отримати високу урожайність та дохідність із кожного гектара сільськогосподарських угідь, що є імпульсом до економічного зростання, підвищення результативності бізнес-процесів, зниження витрат та зростання рівня задоволення потреб споживачів, а також прискорення трансформації агросектору до нової моделі – «зеленої економіки».

Дослідження бізнес-моделювання започатковано з кінця 60-х років ХХ ст. з опублікуванням Bellman Richard статті «*On the construction of a multi-stage, multi-person business game. Operations Research*» (1957), в якій науковець вперше вжив поняття «бізнес-модель», створивши тим самим підставу для формування в теорії

менеджменту окремого напрямку – бізнес-моделювання. Але, не зважаючи на ретроспективу походження даного поняття, його значне поширення та суттєву популярність в останні роки, єдиної думки щодо його сутності та змісту до тепер не сформовано. Даний термін трактується занадто широко, і часто – досить вільно, про що свідчать численні публікації, де кожен з науковців, репрезентуючи результати власних досліджень, намагається сформулювати авторське визначення, надаючи пріоритети тому чи іншому підходу або ж певній галузі виробництва чи сфері послуг. Зокрема, дослідники, розглядають бізнес-модель як: сукупність елементів, що характеризують принципову логіку її функціонування на основі ефективного використання у бізнес-процесах компетенцій і стратегічних ресурсів з метою створення продукту (послуги) з високою цінністю, що відповідає пріоритетам споживачів і забезпечує зростання прибутку [1, с. 20]; систему, яка відображає, які дії виконує компанія, як вона їх виконує і коли [2, с. 6]; ефективний інструмент поєднання технічних та економічних складників розвитку підприємства для підвищення продуктивності та максимізації прибутку [3, с. 53]; спосіб організації бізнесу, який відображає логіку діяльності компанії [4, с. 42]; архітектуру того, як фірма створює та забезпечує цінність для клієнтів [5, с. 48]; механізми, використовувані для отримання частки доданої вартості [6, с. 14]; концепцією, що представляє елементи і відносини в бізнес-діяльності з метою планування, комунікації або поліпшення тощо.

Безумовно, у всіх наведених визначеннях прослідковується єдність думок щодо застосування бізнес-моделей для кращого розуміння шляхів і способів нарощування бізнесом цінності. Разом з тим, вони не дають чіткого визначення даного терміну, що, як на наш погляд, ускладнює вибір компаніями моделі бізнесу, яка в умовах нестабільності та невизначеності, характерних для України, забезпечила б набуття очікуваних цінностей. До того ж, концепції бізнес-моделей агробізнесу не є чимось сталим, вона еволюціонує разом з наукою та суспільством, деструктивними і проривними інноваціями, упорядковуючи минулі

дослідження і торуючи дорогу до майбутніх інновацій, враховуючи можливості, а також реалії, об'єктивні потреби, технологічні прориви тощо. Тож, розуміючи значимість вирішення даного питання, досить важливо здійснити спробу побудови узагальненої архітекτονіки прийняття виважених рішень щодо вибору бізнес-моделі агробізнесу в умовах нестабільності та невизначеності.

Список використаних джерел

1. Швиданенко Г. О., Ревуцька Н. В. Формування бізнес-моделі підприємства: навч. посіб. К.: КНЕУ. 2013. 423 с.
2. Antikainen M., Valkokari K. A Framework for Sustainable Circular Business Model Innovation. *Technology Innovation Management Review*. 2016. Vol. 6. P. 5-12.
3. Омельченко А. І., Ченуша О. С. Інноваційні бізнес-моделі як інструмент стратегічного розвитку підприємства. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2022. № 21. С. 52-55.
4. Мовчаненко І. В. Бізнес-модель: сутність та інноваційна складова. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 20. С. 39-43.
5. Майнка М. К. Бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства: сутність та складові елементи. *Наукові записи ЛУБП*. 2020. № 26. С. 48-53.
6. Маслак О. І., Гришко Н. Є., Яковенко Я. Ю., Шара В. І., Матвієць В. В. Трансформація бізнес-моделей у парадигмі посткризового відновлення економіки. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2022. № 2. С. 11-16.